

ղաքին մօտ՝ 1497^{ին} լճի մը մէջ կոնկա-
ձուկ մը որսացին, որ տասնուինը ոտք
երկայնութիւն ունէր ու իրէք հարիւր
յիսուն լիտր կը կշռէր. իսկ տարիքը եր-
կու հարիւր երեսունը հինգ տարիէն ա-
ւելի էր. ինչպէս որ ականջներուն մէ-
ջէն ոսկեզօծ պղնձէ անցուցած օղակը
կը վկայէր աս պզտի գրութիւնը. « Եւ-
այն առաջին ձուկն եմ, զորն որ Փրեդէ-
րիկոս Բ կայսրը իր ձեռքովը աս լճին
մէջ ձգեց, հոկտեմբերի 5^{ին} 1262 », ։
Երկար ատեն ասոր կմակաբը Սանհէյմի
մէջ գրուեցաւ և պատկերն ալ ինչուան
հիմա Վաութերնի բերդին մէջ կը պա-
հուի. որով ոչ ոք կրնայ տարակուսիլ ի-
րին ստուգութեանը վրայ. ևս լաւաւել
հինգէն ինչուան տասը ոտք երկայնութի
ունեցող կոնկաձկանց և ոչ ալ ութսուն
մեայ՝ կամ թէ քսէնք հարիւրամեայ-
ներուն վրայ. իսկ Պլինիոս կը յիշէ,
թէպէտ առասպելախառն կ'երևայ՝ ին-
չուան հազար լիտր ծանրութեամբ ու
եօթը ութը հարիւր տարեկան կուրն-
կաձկներ ։

Իսկ որ այս ձկան արտաքին տեսքն որ
նայիս՝ չես կրնար հաւատալ թէ այս-
չափ կատաղի գազան մը ըլլայ ։ Ինչ-
պէտ գլուխը անսովոր կազմութիւն մը
ունի ու փորը կոր, բայց մարմինը համե-
մատ է, ու վրայի գոյներն ալ ճոխ են .
այս գոյները՝ որոնք ընդհանրապէս մոխ-
րագոյն, կանաչ ու դեղին են՝ երբեմն ալ
ձերմակ, տարիքէն, սեւէն ու ջրոց այլ
և այլ ազդեցութիւններէն կը կախուին .
ասոնց վրայ Թագոյն, դեղինի զարկած
ու մթնագոյն բծեր կան, որոնք բազ-
մաթիւ ու անկանոն են ։ Ի՞նչ գոյներուն
խառնրդոց աստիճաններէն՝ կոնկաձուկ
փնտռողները կ'իմանան մին յարգը . ա-
նոր համար սև պիսակներով դեղին մորթ
ունեցող կոնկաձուկը ամենէն յարգին
է, ու աւելի սուղ կը ծախուի ։

Պատկերքին մէջ կոնկաձուկը 1830^{ին}
համբիւր դեղին լճին մէջէն բռնուած
է՝ չորս ոտք ու բթաչափ մը երկայնու-
թեամբ և երեսունը ինը լիտր ծանրու-
թեամբ ։

ՍԿԶԲՈՒՆՔ ԲՆԱՆՈՒԾՈՒԹԵԱՆ

Դաս ԺԴ. Բնաշունչական անունակոյտ,
քան վրայ ։

Բ. Երկու մարմնոց մէկ դասն ալ՝ որ
խիստ շատ տեսակ մարմիններ կը բա-
վանդակէ, բայց զժբաղդուք դասական
ընդհանուր անուն մը չունին, անոնք են
որ սովորաբար ոչ թթուիկ են և ոչ
թթու. ասոնք բաղկացած են, բայց ի
թթուածնէ, ուրիշ որ և իցէ պարզ
մարմնոց երկուքին իրարու հետ միաւո-
րեւէն. որ իրէք կերպով կրնայ ըլլալ.
Ա. Երկու մետաղաց միաւորութեանէն .
Բ. Ի՞նչ մետաղատիպ և մէկ մետաղ
մարմնոց միաւորութեանէն . Գ. Երկու
մետաղատիպ մարմնոց միաւորութեանէն.
Դ. Երկու մետաղաց միաւորութեանէն շատ դիւ-
րին է ։

Ա. Երկու մետաղաց միութիւնը
սեռական կամ ընդհանուր անունով
Ձոյլ՝ կ'ըսուի. անկէց ետեւ տեսակա-
րար անուան տեղ կը դրուին՝ ան բաղ-
կացութեան մէջ մտնող մետաղաց ա-
նունները՝ քանի տեսակ որ ըլլան, զըլ-
խաւոր կամամենէն շատ մասն ունեցո-
ղը առաջ դնելով. զոր օրինակ Ձոյլ ա-
նագի և կապարի, Ձոյլ արծաթի, պղնձի
և ոսկւոյ ։ Ձոյլ մը իր մէջը պարունա-
կուած մետաղաց թուոյն համեմատ
կ'ըսուի երկաթաթի, եռապարի, քա-
նապարի, բաղձապարի, որով և երկու
մարմնոց դասէն կ'անցնին եռակ, քառակ
մարմնոց դասը ։ Իսկ զիտնալու է որ
պմէն մետաղք մէկմէկու հետ չեն կըր-
նար ձուլուիլ կամ ձոյլ կազմել. և դեռ
չստեղծուի կրնան ըլլալ որ մենք չենք գի-
տեր. զոր օրինակ բուն մետաղաց թիւը
40 հատ ըլլալով՝ երկու երկու միանա-
լով 840 տեսակ միայն երկասպարիկ
ձոյլ կրնային կազմել, բայց մեր ինչուան
հիմա գիտցածը 140 չհասնիր. — Ի՞նչ
մետաղաց մէջ սովորական ձոյլ կազմողներն
են՝ պղնձն ու թութիան՝ որով կ'ըլլայ

արոյրը , անազն ու պղինձը՝ որ կ'ըլլայ ըստ , կապարն ու ծարիրը՝ որով կը շինուին տպի տառերը , ևն : Վմանապէս արծաթը կը ձուլուի կապարի , պղնձի և ոսկւոյ հետ . կազմինը՝ պլատինի հետ . երկաթը՝ պոտասիոնի , անագի ու պլատինի հետ . պողպատը՝ արծաթի հետ , և այլն : Սովորական գործածած ոսկի և արծաթ ստակնիս ալ մետաղաց ձոյլեր են , որովհետեւ անոնց մէջ ալ պղինձ կը մտնէ՝ ոսկւոյ և արծաթի կազմութիւնը պնդացնելու համար :

Իսկ երբ իրարու հետ միաւորած մետաղներուն մէկը մնդիկն է , ան ատեն ձոյլ ըսուելու տեղ՝ մասնաւոր բառով Մալաիոն՝ կ'ըսուի սեռական անունը , և առանց Սնդիկ բառը յիշելու՝ անոր հետ միաւորած մետաղին անունը կը դրուի՝ իբրեւ տեսակարար անուն նոյն բաղկացութեան . զոր օրինակ Մալաիոն ոսկւոյ , Ֆալաիոն արծաթի ըսելով՝ կ'իմացուի ոսկւոյ կամ արծաթի մնդիկի հետ միաւորած բաղադրութիւնը , որ ոսկեզօծողներն ու արծաթազօծողները կը գործածեն : Մալաիոն անագի որ հայրի շինուելու տարակիները օծելու կու գայ , և այլն :

Բ . Սէկ մետաղատիպ և մէկ մետաղ մարմնոյ միաւորութեանն առաջ եկած բաղկացութեան անունը տալու համար՝ Վախ կը դրուի մետաղատիպ մարմնոյն անունը , որ է միշտ ելեքտրա-մերժական տարրը , իր ծայրը վերջադիր մասնիկս աւելցնելով աւր , գղ . ure , իտ . uro . աս կերպով մետաղատիպ մարմնոյ անունը՝ նոյն բաղկացութեան սեռական անունը կ'ըլլայ : Եւոր ետեւէն իբրեւ տեսակարար անուն կաւելցուի՝ մետաղ մարմնոյն անունը ի սեռական հոլով , որ և կ'ըլլայ բաղկացութեան դրական տար-

րը . զոր օրինակ քլորին մանգանեսի հետ բաղկացութիւնը՝ որ ոչ թթու է և ոչ թթուիկ՝ վերի ըսած կանոնով կ'ըլլայ Քլորաւր Ֆանգանեսի . նոյնպէս ծծմբոյ երկթի հետ բաղկացութիւնը կ'ըսուի Ծծմբաւր Երկթի . իողի և կապարի բաղկացութիւնը Իոդաւր Կապարի . որոնց մէջ առջի բառերը ելեքտրա-մերժական տարրերն են՝ որով և սեռական անուն , իսկ վերջինները՝ ելեքտրա-դրական տարրերը՝ որով և տեսակարար անուն նոյն բաղկացութեան :

Եւ ալ գիտնալու է որ ինչպէս թրթուածնին համար ըսինք , ասանկ ալ միւս մետաղատիպ մարմինները՝ այլ և այլ զուգաչափերով կը միաւորին մի և նոյն չափ մետաղ մարմնոյն հետ , որով և այլ և այլ բաղկացութիւններ կ'ելլեն նորանոր յատկութիւններով . արդ աս աստիճաններս ալ բացատրելու համար , նոյն մետաղատիպ մարմնոյն կամ սեռական անունն սկիզբը կ'աւելցուի ան սկզբնատառերն , որ թթուիկներուն աստիճանները ցոյցնելու համար կը գործածուին , որ են Էնթ , Նախ , Ֆախ , Էրէն և Կմ Երէա , Էաա , Գեր . գղ . և իտ . sous . (sotto) proto , sesqui , bi կամ deuto , trito , per . որոնք կը ցոյցնեն մետաղատիպ մարմնոյն զուգաչափերը՝ համեմատութիւն մետաղ մարմնոյ $\frac{1}{2}$, 1 , $1\frac{1}{2}$, 2 , 3 : — Վիտնալու է որ մետաղ մարմին մը չգրտնուիր որ աս ամէն այլ և այլ չափերով մետաղատիպ մարմնոյ մը հետ միացած ըլլայ , հապա անոնց մէկովը , կամ երկուքովը . բայց մենք օրինակի համար մետաղատիպ մարմնոյ մը աս ամէն չափերով՝ մետաղի մը հետ միացածին անունները դնենք , իրենց տարազներովը .

Էնթաւրաւր	} Մալաիոն	Մ ² . Բ ¹
Նախաւրաւր		Մ ² . Գ ²
Ֆախաւրաւր		Մ ² . Բ ²
Էրէնաւրաւր		Մ ² . Գ ²
Կմաւրաւր		Մ ² . Բ ²

Souschlorure	} de Manganèse.
Protochlorure	
Sesquichlorure	
Deutochlorure	
Tritochlorure	

1 Այս մետաղաց ձուլերուն վրայ ուրիշ ատեն պէտք է խօսինք , որովհետեւ աս ժամն խնդիրը ուրիշ բանի վրայ ըլլալով խօսքերնիս չենք կրնար երկնցնել : 2 Գղ . Amalgame.

1 Գղ . Sulfure de fer .
2 Գղ . Iodure de plomb .
3 Գղ . Chlorure de manganèse .

Ի՞նչ երկակ մարմինները եթէ կարժա-
նեան մարտկոցին հաղորդես՝ մետաղա-
տիպ մարմինը դրական բևեռին կը դի-
մէ , որով յայտնի կ'ըլլայ ելեքտրա-մեր-
ժական տարր ըլլալը . իսկ մետաղ մար-
մինը՝ մերժական բևեռին , իբրեւ ելեք-
տրա-դրական տարր . անոր համար աս
երկակ մարմնոց բաղկացու տարերաց
մէջէն՝ մետաղատիպ մարմինը սեռական
անունը կ'ըլլայ . իսկ մետաղ մարմինը
տեսակարար անուն , ըստ հանրական օ-
րինաց անուանակոչութեան :

Գ. Երկու մետաղատիպ մարմնոց միա-
ւորութենէն առաջ եկած բաղկացե-
լոց անուանադրութեան օրէնքը , վերին
ներուն հետ նոյն է , ըստ նախադաս
մասնկանց և ըստ վերջաւորութեան . և
սովորական օրէնքով ելեքտրա-մերժա-
կան մարմինը առաջ կը դրուի ապա վեր-
ջաւորութեամբ , և կ'ըլլայ բաղկացու-
թեան սեռական անունը . իսկ ելեք-
տրա-դրական մարմինը ետքը , և կ'ըլլայ
տեսակարար անուն նոյն բաղկացութե-
զոր օրինակ Քլորաւոր Դաւածնի , Ծծմբա-
ւոր Ժոսֆորի , Նախածխաւոր Զրածնի , Երկ-

ածխաւոր Զրածնի , և այլն :

Ինչոք գիտնալու է որ երկու մետա-
ղատիպ մարմնոց միաւորութենէն առաջ
եկած գոյացութիւնը՝ երբեմն կազեղէն
է , երբեմն հեղուկ , երբեմն ալ հաստա-
տուն . ուստի եղան ոմանք որ աս ի-
րեք վիճակս որոշելու համար , հար-
կաւոր սեպեցին ասոնց անուանակոչու-
թեան մէջ փոփոխութիւն մը ընել . () Աւ-
տի կազեղէն գոյացութիւն ըլլալը իմա-
ցընելու համար՝ նախ անոնց սովորա-
կան անուանակոչութեան երկու տա-
րերքը ետեւ առաջ փոխեցին , որով այն
որ սեռական անուն էր՝ ըլլայ տեսակա-
րար անուն , և անդրադարձեալ . և եր-
կորդ տեսակարար անուն սեպուած տա-
րեր յանգը փոխեցին գղ . մէջ ը , որ հայե-
րէնին մէջ գրինք ադեալ : Ի՞նչ բանս աւե-
լի Զրածնի ուրիշ մետաղատիպ մարմնոց
մը միաւորութեանը գործածուեցաւ . ո-
րով Զրածնին՝ բնածխի , փոսփորի , ծը-
ծմբոյ , զառկի և սելենիոնի հետ բաղ-
կանալէն ելած կազեղէն մարմինները՝
փոխանակ սովորական անուանակոչու-
թեամբ ըսուելու :

Էթի , Նիւ , Միւ , Երի , Եւ	Ածխաւոր Փոսփորաւոր Ծծմբաւոր Զաւաւոր Սելենաւոր	} Զրածնի ,	Sous, Proto, Sesqui, Deuto, Trito	Carbure Phosphure Sulfure Arséniaire Séléniaire	} d' Hydrogène.

զարտուողութեամբ՝ մանաւանդ թէ օրինաց դէմըսուեցան

Կաւ Զրածնի Էթի , Նիւ , Միւ , Երի , Եւ	} Զրածնի ,	Hydrogène	} carburé կամ carboné. phosphoré. sulfuré. arséniqué. sélénié.
		Sous, Proto, Sesqui, Bi, Tri	

Զրածնին և մետաղատիպ մարմնոց
մը միաւորութենէն առաջ եկած գոյա-
ցութեան՝ հեղուկ վիճակը իմացընելու
համար ալ՝ երկու տարեր անունը մէկ-
տեղ բարդեցին ու ծայրը ապա վերջացու-
ցին . զոր օրինակ Զրածինը ածխոյ հետ
միաւորելով , բաց երկու կազեղէն գոյա-
ցութեանց՝ որ են Նախածխաւոր և Կը-
քնածխաւոր Զրածնի , հեղուկ բաղկացու-
թիւններ ալ կ'ըլլան , որոնք զարտու-

ղի անուանակոչութիւն ըսուեցան Զրած-
խաւոր ¹ : — Զրածնի և մետաղատիպ
մարմնոց մը հաստատուն գոյացութեանն
ալ՝ սեռական անուամբ ըսին Զրաւոր ² ,
յետոյ դնելով միւս մետաղատիպ մար-
մնոյն անունը՝ իբրեւ տեսակարար ա-
նուն . զոր օրինակ Զրածինը զառկի հետ

¹ Գղ . Hydrocarbure.

² Գղ . Hydrure.

միաւորելով՝ երկու գոյացութիւն կ'արտադրէ, առջինը կազեղէն որ զարտուղի անուանակոչութեամբ կ'ըսուի՝ ինչպէս որ վերը ըսինք, կաշ ջրածին պատկառութեւն . երկրորդը հաստատուն՝ որ նոյնպէս զարտուղի օրինօք կ'ըսուի Ջրածնի՝ . որոնք առաջ դրուած ճշգրտօրէն անուանակոչութեամբ պիտի ըսուին՝ առջինը Նախապատկառութեւն, երկրորդը Մախապատկառութեւն ջրածնի :

Եւ վերջի կերպս, թէպէտ և մէկ անուամբ բաղկացութեան կազեղէն, հեղուկ կի՛մ հաստատուն վիճակ ըլլալն ալ կ'իմացնէ, բայց զարտուղութիւն և օրինաց դէմ է ըսինք, որովհետեւ Վախ հանրական օրինաց դէմ է՝ ելեքտրա-դրական տարրը առաջ դնել և զանիկայ սեպել բաղկացութեան սեռական անուն . հապա պէտք է որ միշտ մերժական տարրը առաջ դրուի . իսկ արդ աս վերջի անուանակոչութեան մէջ կը տեսնենք՝ որ ջրածինը իրեն հետ դրուած ամէն մարմնոց համեմատութեամբ ելեքտրա-դրական տարր ըլլալով՝ առաջ դրուել է և սեռական անուն սեպուել է . իսկ ելեքտրա-մերժական տարրերն, տեսակարար անուն . — Երկրորդ անտեղութիւն ալ աս է՝ որ մարմնոց կազեղէն, հեղուկ կի՛մ հաստատուն վիճակ ունենալը՝ իրենց բարեխառնութենէն և ճնշմանէն կը կախուի և կը փոփոխի . որով մի և նոյն բաղկացութեան այլ և այլ անուն տալ հարկ կ'ըլլայ, իրենց գտուած վիճակին նայելով . ինչպէս որ վերը տեսանք . — Երրորդ անտեղութիւն մըն ալ ածանցից դժուարութիւնն է . վասն զի ինչպէս որ ըսինք՝ այս երկակ մարմնոց սկիզբն ալ՝ շատ անգամ հարկ կ'ըլլայ մետաղատիպ մարմնոյն չափը ցուցնող մասնիկներն աւելցնել . զոր օրինակ՝ Նախածիւսաւոր և Կրիստալիւսաւոր ջրածնի, որ վերջի կերպին մէջ շատ խորթ կ'իյնայ ըսելը Ջրածին նախածիւսաւորեալ, Կրիստալիւսաւորեալ, որով և բառերն ալ մէկ վանկով կ'երկրնան . իսկ հոյովականներն ևս առաւել դժուար կ'ըլլան՝ — Եւ անտեղութեան ներքին և արտաքին վիճակներն ալ շատ բնաւորօք կը գործածեն . ինչպէս մենք ալ անցեալ տարի լուսաւորութեան կազի վրայ խօսելու ժամանակնիս՝, փոխանակ Կլէֆտաւոր ջրածնի ըսելու, դրինք Ջրածին ածիւսաւորեալ, կարծծանք թէ թէ մը :

Եւ թէ թու և ոչ թէ թուիկ երկակ մարմնոց անուանակոչութեան օրէնքը դրնելէն ետեւ, աս ալ գիտնալու է որ ինչպէս թէ թուիկներու և թէ թուներու հաւմար ըսինք, ասանկ ալ ասոնցմէ ոմանք իրենց անունը կը փոխեն . Ստաի

Վախ կան ելեքտրա-մերժական մետաղներ, ինչպէս զառիկը, ծարիրն ու տեղուրը, որ որոշեալ չափով մը միաւորելով ուրիշ ելեքտրա-դրական մետաղաց հետ, ըստ կանոնի իյլ ըսուելուն տեղը, մետաղատիպ մարմնոց բաղկացութեան պէս վերջաւորութիւն կ'ունենան աւ . զոր օրինակ փոխանակ ըսուելու Չոյլ պղնձի և զառիկի, Չոյլ պղնձի և ծարիրի, Չոյլ կապարի և տեղուրի, կ'ըսուին Ջրածնաւոր կամ Ջրածնաւոր պղնձի, Տեղաւոր կապարի . — Եւ որ պատճառն ան է՝ որ զառիկը, ծարիրն ու տեղուրը մետաղ կամ մետաղատիպ ըլլալու որոշ յատկութիւնները չունին .

1 Իտալերէն լեզուի մէջ աս բանս ուրիշ անտեղութիւն մ'ալ ունի, որ գլ . é մասնիկին տեղ ato վերջը սեպականած է . իսկ արդ նոյն ato վերջը կը դրուի նաև գլ . ale վերջացած աղերուն . որով մեծ շփոթութիւն ալ կրնայ պատճառել . մասնաւորօք դիտութեան և լեզուին քիչ համարութիւն ունեցողին . աս բանիս համար թարգմանութեան աստեղ ալ շատ զգուշութիւն ընելու է . զոր օրինակ Կլէֆտաւոր ջրածնի կ'ըսուի Idrogene bicarbonato, Կրիստալիւսաւոր պղնձի ալ՝ որ ալ է, նոյնպէս կ'ըսուի Bicarbonato di potassa .

2 Տես Դաս Դ . հտ Ժ . 188 .

3 Գլ . Arsénium կամ Antimonium de cuivre .

4 Գլ . Tellurure de plomb .

1 Գլ . Hydrure d'arsenic, որուն Ռէնէոյ բնաւորը Ջրածնի ջրածնի Arsénium de hydrogène կ'ըսէ, որ աւելի ընտրելի է :

2 Տես ասոնց ելեքտրութեան կարգը իրենց ցուցակին մէջ, երես 94 .

անոր համար բնալուծից ոմանք մետաղաց մէջ կը սեպեն զանոնք, իսկ այլք մետաղատիպ¹ :

Երկրորդ՝ մէկ մետաղատիպ և մէկ մետաղ տարերացմէ բաղկացեալ երկակ մարմինները՝ ուսմկօրէն մասնաւոր անուն ունին. զոր օրինակ՝ Նոմաւոր սընդկին կ'ըսուի կէսֆարիս, Նոմաւոր զառկին՝ (կարմիրը) մեր բժշկարանաց մէջ կ'ըսուի ֆարէկ², (դեղինը) զառֆա, Վլորաւոր սողիւնին կէրակոյ աղ. ևն :

Երրորդ՝ երկու մետաղատիպ մերժական և պրական մարմիններ, զոր օրինակ մահածինն ու ջրածինը մէկտեղ միանալով, փոխանակ իրենց անուանակոչութեան համեմատ Սահածնաւոր կամ Ֆորակաւոր ջրածնի ըսուելու, իր հին անունը պահեր է և ըսուեր է Աշակ, որ թթուիկներուն կմ ազաշէն արմատոց կարգը կը սեպուի, որովհետեւ թթուներու հետ միանալով աղեր կը ձևանայ :

Սմանալէս մահածնի և բնածխոյ միաւորութենէն բաղկացութի մը կ'ըլլայ՝ որ փոխանակ Սահածնաւոր բնածխի ըսուելու, մասնաւոր բառով ծառածին՝ կ'ըսուի, որովհետեւ երկթի հետ միանալով՝ կապոյ Պրոսիոյ³ ըսուածները կը ձևանայ : Եւ բաղկացեալ մարմինս ալ շատ անգամ պարզ մարմնոյ

պէս կը ներգործէ՝ ուրիշ տարերաց հետ միանալով. զոր օրինակ թթուածնի և ջրածնի հետ միաւորելով՝ զօրաւոր թթուներ կ'ըլլայ. ուստի ինքն ալ պարզ տարերաց պէս մասնաւոր համառօտագրութիւն ունի և կը գրուի ծառ որ է U^1V^2 . իրեն թթուներն ալ կ'ըսուին ծառային՝ ու ծառաջրային² : Նաւածնին ուրիշ մետաղատիպ և մետաղաց հետ բաղկացութիւններն ալ կ'ըսուի ծառաւոր³, որոնք քլորաւորաց և ծծմբաւորաց կարգը կը սեպուին : Նաւային թթութուով և արմատ մարմնով մը աղեր ալ կը ձևանան՝ որոնք սեռական անուամբ կ'ըսուին ծառաւոր⁴ :

Ինչուան հիմա գրուցած՝ երկու մետաղատիպ մարմիններէ ձևացած գոյացութիւններն՝ ընդհանրապէս ոչ թթու էին և ոչ թթուիկ. բայց աս երկակ մարմիններէն կան ոմանք՝ որ ելեքտրա-մերժական են, որով և թթու են. ինչպէս որ վերը ըսինք ջրածութուոց, Վլորածութուոց և Նոմաթթութուոց համար : Իմանք ալ ելեքտրա-դրական են, և թթուիկներու կամ արմատներու կարգ են, և Քլորաբմա⁵ և Տրիբարմա⁶ կ'ըսուին. և ասոնք Վլորածութուոց ու Նոմաթթութուոց հետ միաւորելով՝ աղեր կը ձևանան որ Քլորա⁷ և Տրիբա⁸ կ'ըսուին. ասոնք ինչպէս իրենց յատկութեամբը, այսպէս ալ իրենց անուանակոչութեամբ թթուածնով ձևացած թթուներուն, թթուիկներուն և աղերուն բոլորովին նման են :

Եւ յաջափով կը կնքենք երկակ մարմնոց անուանակոչութեան օրէնքը. գալ յօդուածով ալ կը խօսինք եռակ ու քառակ մարմնոց վրայ :

¹ Իւենոյ՝ զառիկն ու տեղուրը մետաղատիպ կը գնէ, ծարիրը մետաղ : Իսկ Տիւմա՝ ջրածինը մետաղաց կարգը կը գնէ, որ աւելի զարմանալի է. և մեկնութիւնն ալ կու տայ :

² Պէսք չէ զփութել աս բառս Ջարաիի հետ որ է ըս. Sandaracca ըսուած խէժը :

³ Գ. Շ. Cyanogène որ յն. կապոյ արքապէրը կը նշանակէ, ինչպէս նաեւ հ. Նմանաձոյն գործածած բառը՝ որ ծառի բառէն առաջ կու գայ, որ կապոյ ըսել է. թէպէտ և ծառածնէն առաջ եկած գոյնը մութ կապոյտ է, և ոչ ծառի՝ որ է բաց կապոյտ կամ երկնագոյն. բայց մենք իրիկ յատուկ և քիչ գործածուած բառ ըլլալուն՝ ասոր սեպականած ենք, ձայնով ալ քիչ շատ նման ըլլալուն և ածանցներու ալ դիւրաւ յարմարելուն :

⁴ Գ. Շ. Bleu de Prusse, որ ներկագործութեան և պատկերչանութեան մէջ կը գործածուի. այսպէս կոչուելուն պատճառը գլխաւորապէս Բրուսիոյ մէջ շինուելուն համար է. ուրն պատճառիս համար է որ ծառածնէ ու ջրածնէ բաղկացած թթուն ալ ծառաջրային ըսուելու տեղ շատ անգամ Պրոսիային լիւնս կ'ըսուի :

¹ Գ. Շ. Acide cyanique.

² Գ. Շ. Acide cyanhydrique.

³ Գ. Շ. Cyanure.

⁴ Գ. Շ. Cyanate.

⁵ Գ. Շ. Chlorobase.

⁶ Գ. Շ. Sulfobase.

⁷ Գ. Շ. Chlorosel.

⁸ Գ. Շ. Sulfosel.